

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, július 12.

A főispán ur jubilál.

Jakob pátriárka ifju éveiben 14 esztendeig őrizé Lábán juhait, míg megkaphatta hű sáfárkodása jutalmául a szép Ráchelt. Akkor aztán megülhette pásztorodásának 14 éves jubileumát s egyidejűleg felhagyván a pásztorodással, lett belőle derék földmivelő, boldog családapa.

Bánffy Dezső báró szintén észrevette, hogy az ő juhocskái nem állanak mindig kötélnek. Keresett tehát erélyes pásztorokat, kik vigyázzanak a renitenskedő nyájra, minden szavazásnál fölhajtsák őket a vásárra, ott eladassák velük a meggyőződésüket s aztán ismét gondosan őrizzék őket minden külső ellenségtől egészen a legujabb vásárig, azaz hogy választásig.

A hű sáfárok pedig kaptak jutalmul kitüntetések, sápot, szabad pénzkezelést és szabad basáskodást, azonfelül bizonyos számú esztendőket elteltével emlékalbumot, diszközgyűlést, egyesületek tisztelgését, fényes bankettet, dicsérettől áradó szónoklatokat s mindezt természetesen a juhocskák bőrére.

Ezek a hű pásztorok a főispánok voltak.

A szegény néptanítót ötven évi ke-serves kinlódás után éri az a kitüntetés, hogy a miniszter köszönetét fejezi ki a hivatalos lapban, melyet úgy sem olvas senki. A főispán urnak ugyan legalább tisztesen kevesebb a dolga, de azért tisztesen számít az ideje: ő már 5 év múlva csap országgra szóló ünneplést. Éppen tavaly hozták a liberális lapok nagy örömmel, hogy Pálffy-Daun herczeg, Mosony-vármegye érdemes főispánja immár 5, mondd őt esztendeje vitézkedik a Bánffy-kormány szolgálatában s emez óriási érdemek méltó jutalmául fényes jubileumot tart. Kevéssel utóbb közölt az egész magyar sajtó egy hivatalos rendeletet, melyben a mosonyi községi jegyzők felhívták a jubileumon való részvételre és arra, hogy költségeiket a községi számadások közé ügyesen simítsák oda, de csak úgy észrevétlenül.

Ennek a hű sáfárnak a dicsőségét irigyelte meg Thuróczy ur, Nyitra-megye érdemdús főispánja. A választások alatt sokat emlegették ennek az urnak a nevét; Nyitra, Várna az ő nagyobb dicsőségét növelik. Azóta hallgatott, de most igyekszik az egész országnak tudomására hozni, hogy 10, mondd tíz éve pásztorodik immár, méltó tehát az elismerésre.

A továbbiak haladnak a rendes kerékvágásban. A legnagyobb tekintélyű főszolgabíró körlevelet ad ki a jubileumon részt venni szándékozókhoz. Közli, hogy

azon ott lesz az egész megye színe-virága, tehát a címzett sem hiányozhatik, annál kevésbé, miután a bankett potom 12 koronába számittatik, melyet is kérnek — nagyobb bizalom jeléül — előlegesen beküldeni. Hazafias üdvözlettel stb.

Az aláíró főszolgabíró ur kiléte mel-lékes.

Nyitra-vármegyében azonban vannak még engedetlen barikák is. Így esett meg, hogy a körlevelező főszolgabíró urnak alkalmá nyílt a következő levélen elcsodálkozni:

Tekintetes járási Főszolgabíró ur!

Kölet nélküli, de 1-ső/főb. sz. alatt hoz-zám intézett szives fölhívására, hogy én is július 26-án a főispán ur jubileumán részt-vegyek és magam is tíz évi szolgálata fölött érzett örömmnek kifejezést adjak, — van szerencsém válaszolni: mikép én a *Tisza és Bánffy kormányelnökségeik alatt hazánkra és meggyeinkre nehezedett sulyos időkre nem tudok örömmel visszagondolni*; ellen-kezőleg, *kárhozzatnom* kell mindazok tetteit, kik a *törvények kijátszásához, a választások szabadságának és általában a közszabadság elnyomásához* segédkezet nyújtottak; ennél-fogva én a főispán ur jubileumán részt nem vehetek. Divék-Ujfalun, 1900 július 8-án, hazafias üdvözlettel id. Rudnay István s. k., a nyitramegyei volt Deák-körnek 1867/69. évi alelnöke.

Azt hisszük, Thuróczy főispán urat ez a levél nem fogja a jubileum meg-tartásában alterálni. Napirendre fog térni e fölött a levél fölött, mely pedig a le-hető legvilágosabban azt adja tudtára, hogy önértetes magyar ember vele együtt nem ünneplhet. Lesz album, diszköz-gyűlés, egyesületek tisztelgése, fényes bankett, dicsőítő beszédek zápora és — mint hírlik — boldog napsugárként ott fog áldást osztani Bánffy Dezső báró ur atyai mosolya is.

No hát, ha már a főispán ur idáig eljutott sáfárkodásában, Isten neki, jubi-láljon, ha akad, a ki vele örvendezzen. Sőt még magunk is elmennénk a jubi-leumára, ha tudnók, hogy követi Jakob pátriárka üdvös példáját és hosszú pász-torkodása után megtér a magánélet bol-dog örömei közé. A ki rossz politikus volt, azért lehet még igen derék gazda s kitünő családapa. Valószínűleg így lenne most is. Már pedig jó gazdákra és jó családapákra nagyobb szükség van, mint ügyetlen, durva főispánokra.

Különbén is az a hír, hogy három főispán ismét lelép az élet szinpadáról. Vajjon nem azért siet Thuróczy ur a jubileummal, mert már egy év múlva is késő lenne?

K. A.

Fejérváry jubileuma.

Fejérváry báró, honvédelmi miniszter, a jövő esztendő folyamán tölti be katonai szolgál-tának fél évszázadát. 1851-ben — jövőre lesz ötven esztendeje — lépett az ifju Fejérváry Géza, a bécs-ujhelyi katonai akadémiának a növendéke, mint hadnagy a hadsereg aktív szolgálati kötelekébe.

A mint hire jár, Fejérváry Géza báró öt-venedik évi szolgálati idejének betöltésével meg óhajt válni a honvédelmi tárca vezetésétől, hogy a magánéletbe vonulhasson vissza.

A jegyzők kormánybiztosa.

Mint a hivatalos lap mai száma jelenti, Széll Kálmán a felállítandó községi közigazga-tási tanfolyamok egységes szervezésével járó helyszini teendők ellátása, valamint a tan-folyamokra való szakszerű felügyelet közvetlen gyakorlása czéljából, Ruffy Pál dr. országgyűlési képviselőt egy évi időtartamra kormánybiztosi hatáskörrel ruházta fel, ugyanőt egyttal a *Budapestben* szervezendő tanfolyam vezetésével, szintén egy évi időtartamra, megbizta.

Ruffy Pál képviselő volt a közigazgatási tanfolyamokról szóló törvényjavaslat tervezője s képviselőházi előadója.

Apokrif rendelet.

Tegnap a »Magyarság« című fővárosi lap után közöltük Széll Ignác belügyminiszteri államtitkár állítólagos rendeletét, mely eltiltja a hivatalos részvételt a magyar kereszténység kilencszázados jubileumán.

Már tegnap kifejeztük ebbeli véleményün-ket, hogy ez a bizalmas rendelet apokrif.

Erre vonatkozólag a félhivatalos *Bud. Tud.* a következőket közli:

Egy fővárosi napilap mai számában szó-szerinti szövegét közli egy állítólag Széll Ignác államtitkár aláírásával megjelent bel-ügyminiszteri rendeletnek, mely a keresztény-ség magyarországi 900 éves jubileumának megünneplésére vonatkozólag intézetett volna valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjé-hez. Minthogy ezen, vagy ehez hasonló ren-delet a belügyminisztériumból *nem adatott ki*, a szóban forgó közlemény, az *első betű-jétől az utolsóig*, nem tekinthető egyébként, mint *légből kapott, üres koholmánynak*, amely a *hozzá fűzött következtetésekkel együtt minden alap nélkül való*.

Egyelőre tudomásul vesszük a félhivatalos czáfolatot, de akkor fogjuk elhinni, hogy a ren-delet »légből kapott, üres koholmány, amely a hozzáfűzött következtetésekkel együtt minden alap nélkül való«, — ha a hivatalos Magyar-ország csakugyan méltó részt fog venni a ma-gyar kereszténység s a magyar szent korona jubileumán.

Darányi tószója.

Még mindig a híres párisi pohárköszöntő foglalkoztatja a lapokat.

Tegnap megtette Darányi a kellő intézkedéseket, hogy beszéde hiteles gyorsírói följegyzéseken alapuló szövege megkerüljön. Annnyit emlékeztetből is határozottan állít, hogy beszédeiben csak a »mezőgazdasági eszmék diadala (*victoire des idées agricoles*)» kifejezés fordult elő, a min ugyan nincs mit megorrolni egy bankárnak sem. A mezőgazdaság ügyének és eszméinek érvényesülését mezőgazdasági kongresszuson ki hangoztassa, ha nem a földmívelésügyi miniszter?

A P. L. különben megkapja a maga válaszlát a *Magyarország* mai számában. *Bartha Miklós* felel neki.

Közöljük cikkéből a következő részleteket.

Micsoda? A földmívelési érdekek diadalát merészli óhajlani egy földmívelési miniszter? Ez éppen olyan, mintha az igazságügyi kormány olcsó, gyors és igazságos judikaturát óhajlana. Vagy mintha a belügyér tiszta, becsületes, pártatlan közigazgatásra törekednék. Vagy mintha egy hadügyminiszter edzett, vitéz, fegyelmezett és győzedelmes hadsereget kívánna.

Már pedig ilyesmit el nem tűr ám a P. Lloyd. Olyan földmívelési miniszter kell neki, aki nem istápol agrár érdekeket. Mert tudni való, hogy az agrárérdek nem egyezik meg a P. L. liberalizmusával. A földmívelő legyen buta, hogy legyen kiszípolozható; legyen szegény, hogy uzsorára szoruljon; legyen erőtelen, hogy elveszítse ellenálló képességét; legyen szamar, hogy izzalmak nélkül viselje terheit. Ilyen földmívelő kell a P. L.-nak a liberalizmus szent nevében.

Miben áll az agráriusok irányelve? Abban, hogy a termelés munkája és értékesítése föl-szabaduljon a mozgó tőke uralma alól. Bajt jelent-e ez akár a becsületes iparra, akár a tisztos kereskedésre, akár azon pénzvállalalatosokra nézve, a melyeknek szándéka a gazdasági élet föllendítése és megtermékenyítése? Nem jelent bajt.

Tudjátok mi nem tetszik neki? Megmondom egy szóval. Az egánizmus. A hitelszövetkezet, a fogyasztási szövetkezet, a tejszövetkezet, a tojásszövetkezet, a tenyész állatkiosztás, a katonai szükségletek beszerzése közvetlen forrásokból, a galicziai bevándorlottak dulásainak megfékezése, az őrlési forgalom megszüntetése, a mezőgazdasági szeszgyárak védelme, a jancsibankók kiküszöbölése, a földmívelő munkások szervezése segélypénztárak által, a borhamisítók üldözése, az elpusztult szőlőterületek felújításának támogatása, a bürzeadó. Nohát, ez nem tetszik a P. L.-nak.

Nem akarja, hogy a termőföld a maga igaz jogaihoz jusson. Nem akarja, hogy a kisember védelemben részesüljön. Nem akarja, hogy a földmívelés függetlenítették a közvetítő tejjövedelmű üzérkedése alól.

Két áramlat ütközik manapság hazánk gazdasági életében. Az elkinzott és összezsugorított termelés rendje. Kezd lábra állani és fölvetette a küzdelmet régi sanyargatójával, a szivattyuzás rendjével. Ez az ősi föld harca a modern zsákmányolókkal. Ki fog győzni? A P. L.-ot rossz sejtelmek gyötrik. Gyötreimben hanykolódik, rugdosódik. Sebaj. Az eredmény nem kétséges. A földnek, mely bölcsőnk és koporsónk számára termi a fát, mely éltet, ápol és oltalmaz, melynek áldásához és szélességeihez van a magyar nemzet sorsa fűzve, mely megbünteti a zsarolót, de a mely hálásan fizeti vissza verejtékünk hullását — őh ennek a földnek, melynek birtoka a nemzet annyi szenvedésébe került, győzni kell a szivattyurendszer fölött.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Városi közgyűlés.

— I. nap. —

Zuhogó zápor ömlött tegnap délután 3 óra körül, mikor a városatyáknak a közgyűlésre kellett volna menni. Már-már azt hittük, hogy elázik a különben érdekesnek ígérkező tanácskozás.

Lassan szállingózott egy-egy bizottsági tag, akiken nem fog ki nem csak a zápor, de még a jégeső sem. Ahogy alább hagyott az eső, lassankint népesedett az ócska közgyűlési terem, de azért alig jöttek össze a tanács tagokkal együtt 50-en.

Nem volt alkalmas időpont ilyen fontos kérdések eldöntésére ez a vizenyős közgyűlés.

Kint szakadt a zápor, bent pedig mindjárt vízzel kezdték a tárgyalást.

Pallay Lajos simogatta meg a tanácsot azért, mert a vízvezeték nem adott a mult héten elég vizet. S kisült, hogy mégis a vízvezetékbe locsolták az utcákat.

A kérdést aztán eltették mára, had legyen egy kis víz-vita a második napon is.

Legfontosabb tárgya volt a gyűlésnek a sertesvásár ügye. Tíz éves dolgot intézett el ezzel a törvényhatóság. Egy szekerre való elaboratum, memorandum, jelentés, javaslat, terv, költségvetés készült ebben a kérdésben. Hány dikezió, vita, veszekedés folyt évek hosszu során! Most már vége. Aligha kerül még egyszer sor rá. Valószínűleg az volt az utolsó összekülönbözés ebben a kérdésben, amit a gyűlés felfüggesztése alatt hevenyészett a közgyűlési teremben a két rokonlélek és elválhatatlan jóbarát: *Szokoly* Tamás és *Gábel* Jakab.

A kérdés meg van oldva és pedig a leg-helyesebben.

Az elnöklő polgármestert különben a közgyűlés zajos menete kihozta a sodrából. Ennek lehet tulajdonítani az olyan gyöngéd figyelmeztetést: Tessék hallgatni! Ha így haladunk és soká tart e közgyűlés, talán ilyet is hallunk: Fogja be a száját! A bécsi Reichsrathban is eleget járta a »Maul halten!«

Vita volt annál a kérdéskörnél is, hogy küldjön-e a város orvost és mérnököt a párisi kiállításra. *Szokoly* Tamás ellenezte előbb, de aztán annyira belemelegedett a jóindulatba, hogy indítványozni akarta, miszerint a város küldjön egy pár tanácsost — Kinába is!

A közgyűlést különben ma délután folytatják.

Az első napi közgyűlés lefolyása a következő volt:

A főispán távollétében dr. *Bulyovszky* József polgármester elnökölt.

Jelen voltak:

Dr. Baróty Ákos, Dr. Bozoky Alajos, Csák Máté, dr. Grósz Albert, dr. Konrad Márk, Mezey Mihály, Miskolczy Barnabás, Palotay László, Stark Gyula, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Beczkay Lajos, dr. Berkovics Ferenc, Bertsey György, Ifj. Cser János, Czeglédy Jeremiás, Déry János, dr. Grósz Menyhért, dr. Hoványi Géza, dr. Kornstein Lajos, Ländler Ferenc, Mihálovics János, Miliák József, dr. Sarkadi Lajos, Schütz Albert, Széles Lajos, dr. Vucskies Gyula, Weisz Károly, Amigó Mór, dr. Dési Géza, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Kurländer Ede, dr. Moskovits József, Serényi Gusztáv, Aufrich Mór, Deutsch K. I., Harmathy Károly, Heringh Sándor, dr. Kazay Kálmán, ifj. Kohn Sámuel, dr. Kutiák Ágoston, Mandel Adolf, Mihelyi Adolf, Mihelyi Pál, Molnár Lajos, dr. Munk Béla, Munk Jakab, Müller Salamon, Pallay Lajos, Poyvár János, Rádl Ödön, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Száhlender Károly,

Steiner M. Albert, Weiszlovits Adolf, Istvánffy István, Szüts Dezső, Rimler Károly, Komlóssy József, Bordé Ferenc, Darvassy Lajos, Dús László, Tóth Márton, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Nemes Jenő, Szücs Géza, Szántó Lajos, Szüts István.

A polgármesteri jelentésnek a közigazgatás rendes menetére vonatkozó adatait már közöltük.

Felemlíti a polgármesteri jelentés még, hogy *Eleméry* Ferencz II. oszt. fogalmazó állásáról lemondott. A megüresedett állásra a pályázatot írja ki a törvényhatóság.

A földmívelésügyi miniszter a szőlőoltványok fajtisztaságának megvédése tárgyában Budapesten értekezletet tartott, a melyen a polgármester felkérésére Nagyvárad képviselőjében dr. *Sipos* Árpád vett részt. Nyilvánítsa ezért köszönetét a közgyűlés.

A polgármesteri jelentéssel kapcsolatban következtek az interpellációk.

A megszomjaztatott város.

Pallay Lajos olyan rendeleteket látott a legmelegebb időben a lapokban, a mely előtte nagyon idegen volt. Az állott e rendeletekben, hogy spóroljuk a vizet. Amig a tanács ilyen rendeleteket adott ki, hordókkal locsoltatta az utcákat, de nem a Körözből, hanem a vízvezeteki vízből. Elrendelték továbbá, hogy mindenki előre gondoskodjék vízzel; mindenütt megtöltötték az összes hordókat, kádakat, hogy aztán megint kiöntsék; ez a vizpazarlás. A polgárság nem pazarolja a vizet, csak a szükségletét fedezi. Helytelen volt a tanács intézkedése, ezért interpellál. A polgármester, igaz, nem teremthet vizet, de kellett volna czélszerűbben intézkedni, a mely végleges legyen. Mulasztás terheli a tanácsot, mert már kellett volna egy elaboratumot beterjeszteni, hogy kutak stb. kellenek a víztelepen. Ha aztán erre nem adta volna meg a közgyűlés a pénzt, a tanács salválva volna, ép így a vízvezeteki bizottság, amely szintén mulasztást követett el. Kéri, hogy a baj végleges sánálása iránt intézkedjenek. Itt a város szerződő fél, a fizetett pénzért köteles vizet adni.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester indítványozza, hogy ezt az interpellációt a tárgysorozat 14. pontjánál tárgyalják, a mely a vízvezetékéről szól.

A polgármester indítványát elfogadták.

Most jöttek a többi interpellációk.

Dr. *Sonnenfeld* Zsigmond az iránt szólal fel, hogy a Rimanóczy fürdő mellett már hosszú évek óta disztelenkedik az a rozoga bódé, a melyben ártézi kutat furtak. Szándékozik-e tanács ezt eltávolítani.

Szokoly Tamás kérde a polgármestert, hogy a villamos vasut dolgában tett-e valamit. Hir szerint azért késik az építkezés megkezdése, mert a társulatnak nincsen pénze s a befolyásos kapacitások a miniszteriumban visszatartják a jóváhagyást. A polgármester menjen fel a miniszterhez s tegyen lépéseket a jóváhagyás iránt. A Bazár-szorosban nagy költséggel utat csinálunk s a vasut építésénél ezt újra fel kell bontani.

Dr. *Hoványi* Géza a főkapitányhoz intéz interpellációt. A Bazár-szoros már ki van bővítve, tehát már nincs szükség arra, hogy a kocsi tovább is lépésben hajtsanak.

Dr. *Bulyovszky* József válaszolt nyomban Szokolynak. Az elmúlt hónapban jelentést tett a villamos vasut ügyének állásáról s jelentését elfogadták. A közgyűlésből felment a felirat. Sőtéről mindent elkövet, hogy a vasut mielőbb létesüljön. A szerződés jóváhagyását forszírozta; még hátra van az engedélyezés. A fő-utca kövezését is felhozta indokul a miniszternél; de hát ott nem parancsolhat.

Szokoly Tamás: Ezt is keresztül kell vinni úgy, mint mást; használjuk fel a befolyásosabb embereinket odafenn.

Dr. *Bulyovszky* József: ezt is megpróbáltam.

Dr. *Várady* Zsigmond: Éljen Lukács Béla! (Éljenzés.) Éljen a négymillió kiállítás biztos! (Éljenzés. Derűtség.)

Rimlér Károly első sorban dr. Sonnenfeld Zsigmondnak válaszol. Rimanóczynek a kufurásra az engedélye lejárt, de a Magyar Király építkezésének befejezéseig szerszámraktárral engedélyezték a bódé fenntartását. — Dr. Hoványi Géza az azt válaszolja, hogy a napokban kezdik a Bazár-szoros burkolását és csatornázását, ha ez készen lesz, azonnal intézkedik az akadálytalan közlekedés iránt.

A polgármester jelentését, valamint az interpellációkra adott válaszokat tudomásul vették; a megüresedett II. oszt. fogalmazói állásra a pályázati határidőt aug. 5-re tűzték ki, míg a választást a jövő havi közgyűlésen ejtik meg. — Végül még dr. *Sipos* Árpádnak köszönetet szavaztak a szóleszeti értekezleten való megjelenéséért.

Egy kis incidens.

Mielőtt a további tárgyalásba kezdtek volna, *Szokoly* Tamás felszólalt s kérdezte, hogy *Eleméry* Ferenc fogalmazó miért mondott le: a lemondás felolvasását kérte.

Dr. *Várady* Zsigmond: Vannak tisztviselők, akik nem mondanak le, hogy miért nem, arra nem is vagyunk kíváncsiak, de aki lemondott, azt halljuk. Olvassák fel.

Dr. *Hoványi* Géza csodálkozik a kérésen. A határozat kimondása után nem lehet tárgyalni az ügyeket. A szabályrendelet szerint a polgármester jelentése kapcsán lett volna helye a lemondás felolvasásának.

Dr. *Várady* Zsigmond azt hitte, önállólag tárgyalják a lemondást. Így visszavonja kérését. Ezzel véget ért az incidens.

*

A belügyminiszter jóváhagyta a közgyűlés azon határozatát, hogy a Fehér kereszt létesítendő lelencházának 6000 korona segélyt ad s helyiségül átengedi a városi árvaház egy részét. A tanács javasolja, hogy a lelencház felállítása iránt javaslat-tétellel bizassék meg.

Tudomásul vették.

A sertésvásár elhelyezése.

Most következett a legfontosabb kérdés, az állatvásárterek összpontosítása.

A belügyminiszter a földművelési miniszterrel egyetértőleg leirt Nagyvárad városához s tudatja, hogy a sertésvásártérnek az Áruaktár és Pecze folyó között leendő ideiglenes elhelyezését nem engedélyezi, hanem oldja meg a város a kérdést véglegesen, még pedig mielőbb. A legalkalmasabb helynek tartja a miniszter a sertésvásár céljaira a jelenlegi ló- és baromvásár mellett levő területet. Ha a város gyorsan intézkedik az állatvásárok végleges elhelyezésének kérdésében, hajlandó még a jelenlegi helyen a sertésvásár megtartását engedélyezni.

A tanács javaslata a miniszteri leirat folytán az, hogy a sertésvásártér kérdését az állatvásárok összpontosításával együtt végleg akként intézzék el, hogy a sertésvásárt a baromvásár és a Körözs között helyezték el. A berendezés egyelőre a jelenlegi szükségnek megfelelő legyen, de később, ha kell, kibővíthessék. A helypénz egy darab sertés után heti vásárokon egy napra 6 fillér, a nagyvásár egész tartamára 24 fillér. A széna-piacot kövezzék ki. A kérdés ilyen megoldására nézve a tanács terjeszsen elő javaslatot és költségvetést. Mivel az ügy keresztülvitele sürős, a határozat csak birtokon kívül felelkezhet meg.

Harcz és háboru.

Dr. *Sarkadi* Lajos kéri a polgármester felterjesztésének felolvasását; had lássák, honnét vette a miniszter az információt.

Felolvasták a polgármester felterjesztését.

Dr. *Sarkadi* Lajos a felolvasott felterjesztésből látja, hogy a tanács állást foglalt a kérdésben s az állatvásár összpontosítása kérdésében is utmutatást adott a miniszternek, hogy irjon le: sic volo, sic jubeo! A miniszter ezen elindult, a dolog mélyére való tekintés nélkül! Olyan utmutatást adtak a miniszternek, hogy ez elkedvetleníti a bizottsági tagok egy részét, mert hisz hiába határoznak, fent már el van intézve a dolog. Előbb azt mondta a tanács, hogy még nincs előkészítve a végleges megoldás s most egyszerre belemennek. A törvényhatóság többsége lelkiismeretességgel nem foglalkozott a kérdéssel s meg van győződve, hogy a tanács sem látja tisztán a végleges elintézés kérdését. Egy-két momentumot hoz fel, hogy meggyőzze a bizottsági tagokat arról, hogy a javasolt intézkedés a város közigazdasági és pénzügyi helyzetét még szomorubbá teszi. A költségekre konkrét számokat nem tud ő se, a tanács se, de azt tudja, hogyha az Össi-pusztának mellé akarják az összpontosítást, ott szükséges egy új vashid. Ekkor pedig sokkal drágább lesz az összpontosítás, mint a Kommandáns-réten, a hol a város közigazdasági érdeke kívánja az állatvásárokat. Indítványozza, hogy adják vissza az ügyet a tanácsnak s utasítsák, hogy mindkét helyre nézve terjeszsen javaslatot és tervezetet a jövő gyűlés elé; az Össi melletti összpontosításnál kiterjeszkedve egy új vashidra is.

Dr. *Hoványi* Géza e kérdésben elejétől fogva ellenkező állásponton volt Sarkadival, aki igyekezett beigazolni, hogy a kommandáns-réti összpontosítás a kereskedelem érdeke. Ösmerik mindannyian teljesen a kérdést s így visszautasítja azt, hogy az ügy nincs előkészítve. A sertésvásár mostani helye tarthatatlan. Az állatvásároknak a városon kívül kell lenni.

Közbekiallások: A Kommandáns-réten!

Dr. *Hoványi* Géza: Ez a kívánság olyan, mintha azt mondjuk: a holdban. Ezzel se, azaz se rendelkezünk. A hosszú időre nyuló kisajátítás elodázása a dolognak. A 3-ik hid kell, ha a város fejlődik, de ha kell 5, annyi lesz. Az állatvásárért csupán azonban nem kell a hid. Az állatfelhajtással a kellemetlenség a Kommandáns réten is meg lenne, a szalonta-vidéki felhajtás miatt. De ez mellelleges; a főkapitány megtalálja a helyes módot a felhajtásra. A miniszter teljesen informálva van; leküldte ide szakértőjét. Bőviz mellé kell a sertésvásárt elhelyezni. (Igaz! Helyes! közbekiallások.) A polgármester irányt adott, azért ül ott.

Közbekiallások: Ne korteskedjék.

Dr. *Hoványi* Géza: Irányt is kell, hogy adjon. Kötelessége még a törvényhatóság többségével is, hogy a város érdekeit megvédje. (Zugás.) Ha önállólag jár el, a maga meggyőződése szerint, — helyesen teszi. Példát hoz fel a villamos vasutról, a hol a miniszter leiratára a közgyűlés meglapult. (Zaj.) Nem volt helyes dolog a polgármester megtámadása. — Majd rátér, hogy ő felelbezzett ebben a kérdésben, mert ezernél több polgár kérte, hogy vezesse a deputációt a miniszterhez. Megkísérelte lebeszélni őket, ne tegyék, mert a miniszter úgy is igazságosan határoz; de kérték tovább s ő nem térhetett ki. A miniszter előtt felhozta az érveket, a város érdekében. Aki a város független, érdektelen polgára, más helyre nem is kívánhatja az állatvásárok összpontosítását, mint a Körözs mellé. Indítványozza, hogy fogadják el a tanács javaslatát. (Helyeslés. Zugás.)

Dr. *Friedländer* Sámuel nagy zugás közt kezdett beszélni. Hoványi helyteleníti Sarkadi beszédét, pedig az még nem elég keményen róttá meg a polgármester, mint hivatalnok eljárását. A polgármester feliratán az van mondva a miniszternek, hogy itt két párt van. Az autonomia bliktri.

Dr. *Bulyovszky* József: azt nem engedi meg, hogy a felirat tartalmát elferdítse a szónok.

Dr. *Friedländer* Sámuel: a felterjesztés kéretlen tanács, mert a főispán a miniszter informálójá. A lapok szerint a tanácsban a főkapitány kijelentette, hogy a marhahajtó utakat nem tudja kijelölni, 3-ik hid kell. De ezt most elhallgatta a tanács. Ha meg lesz a vásár, jön a hid. A miniszter előtt is elhallgatták ezt. Rosz volt, hogy azt sugták a miniszternek, miszerint a kisajátítás nem vihető keresztül, a Kommandáns-réten a vásár betiltható állategészségi tekintetből. Kifogásolja, hogy Hoványi a közgyűlés ellen deputációt vezetett a miniszterhez. — A tanács ideiglenes berendezést akar, hogy ne kelljen kimutatni a Körözs melletti vásártér nagy költségét. A kérdés nincs előkészítve.

Dr. *Bulyovszky* József: A számítások készen vannak.

Dr. *Friedländer* Sámuel: Azok a számítások nem illenek rá az ideiglenes berendezésre. Fejtegeti, hogy a Kommandáns-rét azért jó hely, mert ott van közszel a teherpályaudvar s a mellett érvel, hogy ide könnyebb a felhajtás a Főutczák elkerülésével. A Körözs mellé azonban az Olaszi oldalról nem lehet felhajtani csak ha 3-ik hid lesz. A hid pedig a káptalannak kell(!) Legfeljebb a város hozzájárulna ehhez, de a káptalannak nem épít hidat. Mondják meg az egész ügyet minden költségeivel együtt nyiltan s akkor terjeszszék fel a miniszterhez.

Komlóssy József tanácsnok kimutatja, hogy a tervek és számítások 10 év óta készen vannak s azokat a bizottságok és a gyűlés is tárgyalta. Az egész sertésvásártér berendezés a Körözs mellett 40,000 frt, de ezt nem kell mind kiépíteni most, csak később. A 3-ik hidra szükség van, ha a Fő-utczán nem akarják a felhajtást. A főkapitánynak a hidra vonatkozó jelentése is fenn volt a miniszternél. A tanács teljesen ismeri az ügyet.

Dr. *Kazay* Kálmán: a réti lakosság nevében kérték, közforgalmi szempontból a 3-ik hidat. Erre feltétlenül szükség van s ezt ők követelik, nem állatoknak, de a közönségnek. A káptalan sok adót fizet Váradon s nem baj volna, ha a város viszont szolgálatot tenne, de a káptalannak nem érdeke a hid építése. A Kommandáns-rétet drágán kellene megvenni, ebből fel lehet építeni az új hidat.

Dr. *Sarkadi* Lajos határozottan tagadja, hogy a költségelirányzatot tárgyalta volna a közgyűlés; mutassanak jegyzőkönyvet. A kommandáns-réti vásártér költségét tendenciózusan felsorolták. A Rétnek épít a város gyaloghidat, ha szükséges, de nem kocsira, a mely csak a káptalan javára lenne. Ha a színháznak lehet kisajátítás, lehet a vásártérnek is.

Szokoly Tamás szerint a dolog már akkor el lett döntve, mikor a ló- és baromvásárt a mostani helyére tették. A sertés vásár odahelyezését a közérdek kívánja. Elfogadja a tanács javaslatát.

A vita befejeztetvén, 20 tag kívánságára névszerinti szavazással döntöttek.

Szavaztak pedig a tanács javaslatára *igen-nel*, dr. *Sarkadi* Lajos indítványára *nemmel*.

Igen:

Dr. Baróthy Ákos,
Dr. Bozóky Alajos,
Csák Máté,
Dr. Grósz Albert,
Dr. Konrád Márk,
Mezey Mihály,
Miskolczy Barna,
Palotay László,
Stark Gyula,
Szokoly Tamás,
Ifj. Cser János,
Cseglédy Jeremiás,
Dr. Grósz Menyhért,
Dr. Hoványi Géza,
Dr. Kornstein Lajos,
Ländler Ferencz,
Mihály József,
Széles Lajos,
Dr. Vucskics Gyula,
Weisz Károly,
Harmathy Károly,

Nem:

Dr. Várady Zsigmond,
Beczkay Lajos,
Bertsey György,
Déry János,
Mihalovits János,
Dr. Sarkadi Lajos,
Schütz Albert,
Amigó Mór,
Dr. Dési Géza,
Dr. Friedländer S.,
Gábel Jakab,
Dr. Kurländer Ede,
Dr. Moskovits József,
Serényi Gusztáv,
Deutsch K. J.,
Mandel Adolf,
Mihály Adolf,
Mihály Pál,
Molnár Lajos,
Dr. Munk Béla,
Munk Jakab,

Heringh Sándor,
Dr. Kazay Kálmán,
Ifj. Kohn Sámuel,
Dr. Kutiák Ágoston,
Müller Salamon,
Pallay Lajos,
Poynár János,
Rádl Ödön,
Dr. Sonnenfeld Zs.
Szählender Károly,
Weiszlovits Adolf,
Istvánffy István,
Kömly József,
Bordé Ferencz,
Darvassy Lajos,
Dús László,
Tóth Márton,
Hegedüs Géza,
Jablonszky Emil,
Nemes Jenő,
Szűts Géza,
Szántó Lajos,
Szűts István.

Steiner M. Albert,
Szűts Dezső.

44.

23.

Igy tehát 21 szótöbbséggel elfogadták a tanács javaslatát, hogy a sertésvásár a Körözs mellé helyeztessék s ekként az állatvásárok végleg összpontosítsanak. Ezen határozat ellen csak birtokon kívül van felebbezésnek helye.

A vasfürdő mellett a Páris patakon átvezető hid kiszélesítése céljából Rosinger Béni tasádfői lakostól megveendő területet illető javaslat;

Hegedüs Géának a Városligetben vezető utnyítás alkalmával fennmaradt telek megvétele tárgyában tett ajánlatára vonatkozó javaslat;

Molnár János köztér átbocsajtási ügye; a katonai élelmezési raktár céljaira átbocsajtandó közterület ügye a jövő közgyűlésre tüzetett ki.

A Nagyváros város által a pécsi m. kir. honvéd hadapród-iskolában tett alapítványi helyeket szavazással töltötték be.

A két helyre elsősorban

Darvassy Endrét,
Kovács Kálmánt,

másodsorban pedig

Kollmann Dezsőt,
Klemensz Rezsőt,

ajánlja a törvényhatóság a miniszternek.

A Nagyhíd mellett levő vámháznak a Nagypiacz tér felőli oldalra leendő áthelyezését, némi vita után elhatározták.

A szinügyi bizottság reformja.

Az új színház építése folytán színházi szabályrendelet alkotása vált szükségessé. Ezt el is készítette a szinügyi bizottság, de a városi tanács, a jogügyi szakbizottság véleménye alapján azon olyan módosításokat eszközölt, amelyek kiforgatták a szinügyi bizottságot minden jogából s csupán véleményező testület lenne. Színházi ügyekben a tanács határozná s a szinigazgatót a közgyűlés választaná, valamint a szinigazgatóval szemben is az esetleges bírságot a tanács eszközölné. A szabályrendelet illetően változtatására az indította a tanácsot, hogy a miniszter a temetőkre felügyelő-bizottság szabályrendeletét nem hagyta jóvá, mivel minden anyagi dolog a tanács körébe tartozik, mert ez felelős a város vagyónárol.

Dr. Hoványi Géza még általánosságban sem fogadja el a tanács által beterjesztett szabályzatot, hanem kéri, hogy a szinügyi bizottság által beterjesztett szöveget vegyék tárgyalás alá. — Ezután válaszolja a tanács által tett változtatásokat. Ha a szinigazgatót a szinügyi bizottság választaná is, mint az eredeti tervezetben van, a közgyűlés megtagadhatja a szerződéstől a

jóváhagyást sekkor a szinügyi bizottság más igazgatót választ. Erre az vezette a bizottságot, hogy megmentse a törvényhatóság tagjait a korteskedéstől. — A másik kifogásolt pontja a szinügyi bizottság szövegezésének, hogy ha a szinigazgató meg nem felel, a szinügyi bizottság bírságot kaphatja meg s a bírságot a tanács levonja az igazgató kaucziójából. A tanács téved, mikor azt hiszi, hogy ezzel belenyúl a szinügyi bizottság a tanács jogkörébe. A gazdasági ügyekkel elfoglalt tanács nem kísérheti figyelemmel a szinügyet, de meg ehhez szakértelem és irodalmi ismeret is szükséges és a szinügy fejlődését állandóan tanulmányozni kell. A gazdasági részt teljesen a tanács kezében akarja hagyni a szinügyi bizottság, csak a szellemi részt kívánja a maga részére. A temetők szabályrendeletével nem lehet összehasonlítani a színházi szabályzatot. A kassai színházi szabályzatban jóváhagyta a miniszter, hogy a szinügyi bizottság, felebbezés kizárásával 400 koronáig terjedhető bírságot szabhat ki. Az ország többi színházi szabályrendeleteiben is van hasonló intézkedés. Semmi indok nincs arra, hogy szinügyekben teljesen a városi tanács intézkedjék. Ha a közgyűlés a tanács által módosított szabályzatot fogadja el s a szinügyi bizottság csak véleményező testület lesz, nem akad városatya, a ki a szinügyi bizottsági tagságot elfogadja, mert nem lesz a bizottságnak tekintélye a szinigazgatóval szemben. Különbözik a tanács szabályzatában ellentmondás is van; pl. a szinügyi bizottság határozná meg, hogy az igazgató megérdemli-e a szubvenciót, továbbá a helyárat a szinügyi bizottság állapítaná meg, míg a többi jogot megvonja tőle. Javasolja, hogy a közgyűlés mellözze a tanács által beterjesztett szabályzatot s a szinügyi bizottság eredeti szövegezését fogadja el a tárgyalás alapjául.

Dús László v. főügyész kifejti a jogügyi bizottság álláspontját. A szinigazgatót a törvényhatóság válassza. A kassai szabályrendelet szerint a szinügyi bizottságnak indítványozó és véleményező joga van. A bírságot a jog igaz, hogy benne van a kassai szabályzatban, de a törvény viszont azt mondja, hogy a szakbizottságok csak indítványozó és véleményező joggal bírnak. Pártolja a jogügyi bizottság véleménye alapján a tanács által módosított szabályrendeletet.

Dr. Várady Zsigmond azt kérdezi a főügyésztől, hogy lehet az, miként sok bizottság határozói joggal bír. Miért záratta el a vízvezetési bizottság 40,000 embertől a vízvezetékét? Ez érdemleges intézkedés volt. Az irodalom, művészet folytonos fejlődésben van s az annyira elfoglalt tanács hogy kísérje ezt figyelemmel. A szinművészet állását is gondosan meg kell figyelni s ezért akarja az igazgató választását is a maga részére a szinügyi bizottság. Így nem ismétlődnek a korteskedések. A tanács csak kontárja, kuruzslója lenne a szinügynek.

Dús László főügyész személyes kérdésben szólott.

Ezután a többség dr. Hoványi Géza indítványához képest a szinügyi bizottság által készített szabályzatot fogadta el általánosságban.

A részletes tárgyalás.

Ezután pontonként tárgyalták a szinügyi bizottság szabályzat-tervezetét.

Az első 4 szakaszt vita nélkül elfogadták. Az 5. §. azt tartalmazza, hogy a szinigazgatót a szinügyi bizottság választja s a szerződést a közgyűlés hagyja jóvá.

Szokolay Tamás ez ellen felszólt. Egy fél évvel ezelőtt már kimondta a közgyűlés, hogy a szinigazgatót a törvényhatóság választja. Ezt a jogot a közgyűlés nem adja ki a kezéből. Nem fogadja el a szakaszt.

Dr. Sarkadi Lajos elfogadja az 5. §-t, de kéri annak kimondását, hogyha a közgyűlés a szerződést nem fogadja el, azt a szinigazgatót ismét ne választhassa meg a szinügyi bizottság.

Dr. Hoványi Géza a szakasz változatlan elfogadását kéri, hisz a végleges döntés úgy is a közgyűlésnek van fentartva a szerződés feletti határozathozatal által. A Sarkadi módosítványát elfogadja.

A többség a szakaszt elfogadta, a pótlással együtt s így jövöben a szinügyi bizottság választja a szinigazgatót.

A többi szakaszokat is változatlanul elfogadták.

A téglá és agyagáru gyár felszámolásban nagyvárosi részvénytársaságnak a Nagyváros város által indított per kiegyenlítése és beszüntetésére vonatkozó kérelemre előterjesztett tanácsi javaslatot elfogadták.

El Párisba!

A városi tanács javaslatot terjesztett elő, a mely szerint küldje ki a város a közegészségi és műszaki intézmények tanulmányozására a mérnöki hivatal és a tisztviselői kar egy-egy tagját s e célra szavazzon 400—400 korona költséget.

Szokolay Tamás ellenzi a javaslatot. Annak van értelme, hogy iparosokat küldenek ki, de az orvos és mérnök kiküldésének semmi eredménye sincs. A mostani építkezések és sok műszaki dolgok mellett nem is nélkülözheti a város a mérnököt, annál inkább, mert a főmérnök beteg.

Dr. Sarkadi Lajos védi a tanács javaslatát. A tanulmányuton a kiküldöttek olyan tapasztalatokat szerezhetnek, a miknek a város nagy hasznát veheti. Kicsinyeskedés volna a csekély összeget megtagadni.

Dr. Várady Zsigmond csak úgy szavazza meg a javaslatot, hogy a kiküldöttek utjokban tanulmányozzanak egy pár kisebb várost s tapasztalataikról tegyenek jelentést.

Gábel Jakab a város anyagi helyzetére való tekintettel ellenzi a javaslatot.

A közgyűlés elfogadta a tanács előterjesztését, a Várady Zsigmond pótlásával.

Fél hét óra eltelt, mikor a polgármester a közgyűlés folytatását ma, péntek délutánra tüzte ki.

Mondjon le!

Voltál-e már nyájas olvasó, uri mulatságon az éjjel utáni meghatározatlan órákban?

Ha voltál, akkor bizonyára tanuja voltál ilyen-fajta jeleneteknek:

A társaság kocszintját: egyik része a cigányokkal, néha tévedésből a hegedűvel meg a nagybőgővel; másik része csak egymással kocszint, az asztal alatt elmélkedve a világ folyásáról; a harmadik rész pedig az asztalra dülve, elkeseredetten rikoltja, hogy

Addig iszom, a mig állok,
Mig az ajtón kitalálok,
Ha pedig ki nem talállok,
Vagy kilöknek, vagy itt hálok!

Egyszerre ott, az asztal végén feláll egy alak. Szeme járása, minden mozdulata kétségtelessé teszi, hogy ez még józan. Feláll, fölemeli biztos kézzel a tele poharat, abból ki nem lötyten egy csöpp sem s aztán belekezd egy komoly dikezióba:

— Uram, uram, Kahlkopf uram, szállok az urhoz! Ezen ünnepélyes alkalommal, midőn a baráti érzelmek . . .

Tovább nem folytathatja. Az előbb még annyiféle tevékenységgel elfoglalt hervadt alakok egyszerre tudatára ébrednek alkotmányos állampolgári jogaiknak s nem egyformán biztos hangon, de egy szívvel-lélekkel süvöltik, zúgják és hebegik:

— Mondjon le!
— Mondjon le!
— Mo-mo-mondjon le-le!

Vége a békének. A csendes iddogálást heves véleménykülönbségek váltják fel. Argumentumul jó a szék, a hegedű, a kisbőgő, a sörös flaskó, mindaddig, míg bekövetkezik a nótabeli jóslat: az egész kompánia kénytelen kisziveskedni az utczára. A rendőrség vagy megcsipí őket, vagy nem meri megcsipni; mindenképen hatalmas kaczenjammer következik rá másnap, melynek hatása alatt lefagyott kedélyhangulatban tör ki a vallomás:

— De bolond is voltam!

— De hisz az egész csak tréfa volt!

Ilyesforma hangulatban vannak most a liberálisok is. Még mindig bizonyára *Apponyi* és *Tisza* István grófok békelakiját iddogálták, mikor egyszerre füleikbe hatott Darányi párisi beszéde a földmivelés érdekében. Hohó! Hát van valaki, aki ebben a boldog perczben komoly dolgokkal akar foglalkozni? Ki vele! S valamennyi liberális lap és lapocská teli torokból süvölti, zugja és követeli:

— Mondjon le!

— Mhondjon ü le!

— Er soll gehen!

Gyönyörű látvány. Különösen ha elgondoljuk, milyen szépen fognak ezek a heves alakok elcsiholni, ha látják, hogy Darányi mégis csak megmarad kegyelmes urnak, a kitől holmi konczocskák is várhatók. Hogy fogják majd szelid hangon, fuvolaszerű légysággal rámondani:

— De bolond voltam!

— Was hob' i getün? Der is doch a guter Kherl!

S mosolyogva teszik hozzá:

— Hisz az egész csak tréfa volt!

Adolár.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Julius 14. Iskolaszéki ülés d. u. fél 5 órakor.

Julius 15. Az ev. ref. egyházi énekhar dalestélye a Sport-téren.

* **Személyi hír.** *Papp* Miklós kir. tanácsos, nagyváradai pénzügyigazgató családjával hat heti szabadságra elutazott. Távollétében *Szilvássy* Alajos helyettes igazgató fogja az igazgatói teendőket teljesíteni

* **A nagyváradai esendőrök parancsnoka szabadságon.** *Kiss* László esendőrszázados, a 3-ik esendőrszárny parancsnoka ma két heti szabadságra elutazott. A parancsnokság hivatalos ügyeit addig *Záray* Ödön esendőrfőhadnagy vezeti.

* **A budavári Zsigmond-kápolna fölszerelése.** Az újonnan átalakított szent Zsigmond kápolna részére a király pompás új egyházi fölszerelések készítését rendelte el s e felszerelések legnagyobb részének szállításiával *Oberbauer* Alajos czéget bizta meg. A szállítandó egyházi fölszerelések legkimagaslóbb része egy nagy arany ornatus, melyhez fogható a modern egyházi ruhák között hazánk területén egyáltalában nem létezik. A szövet sárga selyem bársony, egészen új technikájú arany díszítésekkel dús gazdagon áttörve; a mintázat is tökéletesen új alakban tünteti föl az egyház által olyannyira kedvelt gránátalma motívumokat. Az arany fonalak 11 féle módon és az ezüst fonalak 7 féle módon vannak a szöveten alkalmazva és hogy a megszövéshöz több mint 600 új kartonlap szükséges. Az ornatus 1 casulából, 4 pluviáléból, 4 dalmatikából áll az összes hozzátartozókkal, melynek: gremiale, infulák stb. A szövetet az egyes ruhadarabokon gazdag aranyhímzéssel körített színes selyem hímzéses sávok díszítik a legújabb technikájú point antik modorban, 71 színes selyemmel hímzet alak lesz az or-

natuson: a casulán és a főpluviálén az Üdvözítő képe és a többi ruhadarabon első sorban a magyar szentek és aztán azok a tagjai a dicsőséges egyháznak, kik magyar hazánkban különös tiszteletnek örvendnek. A hímzés alapjául szolgáló rajzokat elsőrangú művészek készítik. Az egész ornatus ára 23,000 korona. Az óriási munka folyó évi december havában lesz kész és akkor az egész a többi remek egyházi ruhával együtt, alkalmas helyen a nagyközönség számára is látható lesz.

* **Kaba pusztulása.** Alig heverte ki az 1891-iki borzasztó tűzvészt, már is újabb szerencsétlenség döntötte ki nem mondható elkeseredésbe a jó magyar község lakóit. Az a vihar, orkán és felhőszakadás — mely pénteken és szombaton hazánk különböző részein dühöngött — Kabát is majdnem teljesen elpusztította. A romboló vihar szombaton este fél 7 órakor kezdődött. Iszonyu bömbléssel csapott Kabára. A megrémült emberek összekulcsolt kézzel, imát rebeve, tehetetlenül állottak a recsegő-ropogó házak közepén. Egyszerre pokoli sötétség támadt. A zsindey és nádtetők mint könnyű pelyhek repültek a levegőbe. A madarak élettelenül hullottak alá, az apró és nagyobb szárnyas állatok halomszámra hevernek szanaszét, udvarokon és utczákon. Számos ember könnyebb és súlyosabb sérülést szenvedett. A csinos ref. templom is a pusztulás képét mutatja, melynek nemrég készített kerítését pár száz lépésre dobta el a pusztító vihar, a fákat pedig tövestől tépte ki. A romboló itéletidőt diónagyságu jégözön követte, tönkre silányítva a már keresztetekbe rakott s még le nem kaszált vetést.

* **Térzene.** Kedvező idő esetén a katonazenekar ma d. u. 6 és 7 óra közt a Szent László-téren, a Müller-féle czukrárszdával szemben játszik. De ki tudná megmondani, fog-e kedvezni ez a lucskos idő?

* **Pályázók fogalmazói állásra.** A városi közgyűlés tegnap tüzte ki a *Eleméry* Ferencz fogalmazó lemondása folytán Nagyvárad városánál megüresedett II. oszt. fogalmazói állásra a választást. Az állásra *Mendelényi* Béla, lapunk volt kiváló munkatársa, ki jelenleg a városi számvéviségnél működik teljes megalégadásra, pályázni fog. A város jó munkaerőt, jeles képességű tiszviselőt nyer benne. Mint halljuk, *Pásztor* Bertalan hírlapíró szintén pályázni fog a megüresedett állásra.

* **Új és áthelyezett esendőrészek Biharban.** A belügyminiszternek legújabb rendelete értelmében *Nagy-Ürögdön* és *Bihar-Püspökiben* új esendőrészeket állítottak. Ugyancsak a rendelet alapján a bihari örsöt *Kis-Szántóra*, a gyapjui örsöt pedig *Cséffára* helyezik át.

* **A ki a saját házat felgyújtotta.** E hó 4-én Sarkadon nagy tűz volt, mely *Juhász* Sándor lakóházát teljesen elhamvasztotta. A káros feljelentésére a csendőrség nyomozást indított, melynek folyamán kiderült, hogy a tüzet maga a káros gondatlansága folytán okozta. Az esetet feljelentették a nagyszalontai szolgabírói hivatalnál.

* **Honfoglaló hősök Egerben.** Lélekemelő hazafias ünnepély színhelye lesz az ősszel Eger városa. Ugyanis az Eger melletti Hajduhegyen föltűrt honfoglalási sírok fölé Eger városa díszes emlékoszlopot akar emelni. Addig is azonban, míg a szép gondolat megvalósítható lesz, a sírokból kiszedett csontok ünnepélyes eltemetéséről kellett gondoskodni. Ebben a tárgyban a kiküldött bizottság Jankovich Dezső polgármester elnökele alatt értekezletet tartott. Az értekezlet némi módosítással elfogadta és határozattá emelte a helyszíni szemle megejtésére és az ünnep sorrendjének megállapítására kiküldött szűkebb bizottság jelentéseit. Eszerint a tetemek Debreczeni János kanonoknak a

feltűrt honfoglaláskorabeli temető szomszédságában levő villatelepén helyeztetnek el. A nagylelkű főpap a földmunkálatokat és a sírűreget a saját költségén még ez év őszére elkészítteti úgy, hogy az az emelendő emlékműnek alapul szolgálhasson. Az ünnep tervezete pedig a következő: Megnyitó, tartja: Jankovich Dezső polgármester; az ünnepi beszéd megtartására Szederkényi Nándort, a vármegye monografiájának szakavatott íróját kéri föl; végül egy alkalmi óda megírására Zalár Józsefet, elszavalására pedig a jogakadémia egy polgárát kéri föl a rendezőség; ugyszintén az egri Dalkör is közre fog működni.

* **Egy adótiszt bucsuestélye.** Említettük a multkor, hogy *Vass* István nagyváradai adótisztet Esztergomba helyezték át. Ebből az alkalomból több kollegája és barátja tegnap este bucsupohárra a Karger vendéglőben gyűlt össze, hol társuktól elbucsuztak.

* **Rendőrbiztosból kapitány.** Békés-Csabán tegnap volt a rendőrkapitányi állásra a választás. A község *Lőrinczy* Gyula nagyváradai rendőrbiztosot választotta meg rendőrkapitánynak.

* **A »huszárhadnagy«.** A napilapokban is már többször volt szó Kohn Sándor 21 éves kereskedősegédéről, a kit a szélhámosságok, de közönséges lopások több fajtája juttatott börtönbe. Egyszer kabátlopásért 6 hónapra, azután csalásért 8 hónapra ítélték. Sok ízben volt már letartóztatva, de bizonyítékok hiányában kiszabadult. Sokszor hordott huszártszti egyenruhát és mint ilyen, sikerült neki tisztitársaságokba is elegyedni s csalásokat elkövetni. Most is ezért került a rendőrség elé, mely előzetes letartóztatásba vette.

* **Meglőtte véletlenségből.** A mult héten *Juhász* Imre furtai lakos házában járt *Erős* Mihály ottani lakos, a mikor *Juhász* a forgópisztolyával foglalkozott. Egyszerre a revolver véletlenül elsült és a golyó *Erős* Mihály testébe hatolt és azt súlyosan megsebesítette. *Juhász* Imrét a sértett feljelentette.

* **Bibornok és parasztfiu.** *Kopp* bibornok, boroszlói herczeg-érsek legutóbbi szilvéziai körutja alatt történt a következő kis epizod. Egy faluban a bibornok éppen akkor érkezett az iskola elé, mikor a gyermekek kijöttek. A bibornok megszólít egy élénkszemű parasztfiút:

— Tudsz-e imádkozni? — kérdi a bibornok.

— Igen!

— Nos hadd hallom. Mondd el az imádságot.

— Igenis, de addig fogja a sapkáját.

És ezzel a fiu átadva sapkáját a főpapnak, összekulcsolta kezét és elmondta a Miatyánkot mialatt a bibornok mosolyogva tartotta a sapkát.

* **Betörés.** *Kenéz* Lajos nagyszalontai lakos a szalontai csendőrségen járt, hol elpanaszolta, hogy távollétében szürkületkor ismeretlen tettes az ablakon keresztül lakásába betört és a készletben levő pénzt ellopta. A szigorú nyomozás folyamán kiderült, hogy a betörést *Argyelán* János odaváló lakos követte el, a kit a nagyváradai kir. ügyészségnél feljelentettek. A tettes most várja méltó megbüntetését.

* **Névmagyarosítás.** Kiskoru *Gelberg* József nagyváradai lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel »Gerő«-re átváltoztatta.

* **Tüzesetek.** Biharvármegyében most nagyon gyakoriak a tüzek s ma is három tüzesetről kaptunk tudósítást. — *Illye* községben *Illés* József lakos lakóháza teljesen leégett. A tűz *Csorba* Virág ottani lakos gondatlanságából eredt. — *Csikortás* János oláh-homorogi lakos nagy haragosa volt *Kiss* Mihály odaváló lakosnak. Mindig leste az alkalmat, a mikor kárt tehessen szomszédjának. A multkor bosszujában annyira ment, hogy *Kiss* Mihály lakását

felgyújtotta, mely teljesen hamuvá égett. A meg-ejtett vizsgálat a tettest személyében ki is deri-tette, azonban a tettes mindent tagad, noha ellene a terhelő bizonyítékok egész sorozata szól. A bosszuálló szomszédot az illetékes ha-tóságánál feljelentették. — A harmadik tüzeset Cséffán volt, hol *Bottó* Mitru és *Bottó* János lakosok istállója és szekérszine leégett. A tü-zet a szeles időben csak nagy erőmegfeszítéssel tudták lokalizálni. A tűz *Mócs* Anna gondat-lansága folytán eredt, akit a nagyszalontai járásbírósnál feljelentettek.

* **Csintalan inasok.** A színház környé-kén nagyon gyakran tapasztalható, hogy a kőmives inasok meg nem engedett módon szórakoznak. Ha véletlenül a mestertük nem látja, szaladgálnak, hanczuroznak, sőt gyakran meg-megdobálják egymást követel. Tegnap dél-után a gyerekek szintén dobálódtak s egy kő véletlenül egy arra menő úri nőt bal homlokán oly erősen találta, hogy az vértől elborulva eszméletlenül összeesett. Az ütés orvosi vélemény szerint oly súlyos, hogy ha az csak egy félcentiméterrel tovább, a ha-lantékon talált volna feltétlenül halált okozott volna. Ime, a vásott gyerekek csintalansá-gukban mily könnyen okozhattak volna halált.

* **Emberölés vigyázatlanságból.** *Lieb* Ig-nác kálmándi községi rendőr folyó hó 2-án halniban találkozott a falun kívül Lakatos Julcsa 15 éves cigányleánnyal, a mint ez a falunak tartott. A rendőr attól tartott, hogy a cigányleány a községben azt az alkalmat, hogy mindenki aratni van oda, felhasználja lopásra a leányt visszatérésre akarta rábírní. Minthogy azonban a leány nem tágitott, hogy megijessze, az elültöt fegyverrel a fejére ütött, mialatt a fegyver elsült s a leányt halántékon halálosan találta. *Lieb* Ignácot a rendőrség bekísérte a nagy-károlyi kir. járásbírósnál fogházába.

* **Hamis olasz borok.** Megdöbbentő hírt közölnek Fiuméből. A magyar tengerpart kikötőjéből néhány év alatt *félmillió értékű hamisított* olasz bort hoztak be Magyarországra. E pancesolt olasz bort a magyar közönség gyomra nem közönséges szomjuhozással elfogyasztotta. A borok egy részét még Taljánországban hamisítják, a másik részét szűrt vízzel Fiumében kereszteszik. Ennek következtében Fiumében elősőbb az olasz bor, mint Olaszországban. Az olasz és dalmát termelési helyeken ugyanis 24 *korona* egy hektoliter valódi bor, ugyanezt a faj-tát Fiumében 16 *koronáért* árulják. A fiumei borellenőző bizottság eddig nem funkcionált. Most, midőn a tömeges hamisításnak tudomá-sára jöttek, szégyenletükben állásukról egyen-ként lemondtak. A Budapesten székelő országos borvizsgáló bizottság több ízben konstataálta azt, hogy a behozott talián borok hamisak. Azonban a borkereskedők furfangosak; mindig egy-egy vagyontalan strohmant állítottak maguk helyett. Ennek következtében nem volt kit bírságotni, sőt még a büntetés közzétételeért járó hírlapi díjakat is a földmivelésügyi miniszter a saját tárczájából volt kénytelen fedezni. Most már rendszabályokon török az eszköket, hogy lesz rit-sák a furfangos és élelmes taljánokat.

* **Tűz Pecze-Szt.-Mártonban.** Igazán érde-kes, hogy a hír miképpen nő az emberek nyelvén, miképpen csinálnak belőle nagy szenzációt. Ma az egész városban azt a hírt kolportálták, hogy a premonstreiek pecze-szt.-mártoni birtoka teljesen leégett. Az egészről annyi igaz csak, hogy egy luczerna boglya a nap hevétől kigyu-ladt és elégett. Nagyobb kár azonban nem történt. — Ime ez a kis hír, míg Nagyváradra jutott, mily nagyra nőtt. Pedig Pecze-Szt.-Márton csak a szomszédban van . . .

Kinai háboru.

A kinai háboru újabb eseményeiről az alábbi táviratok hoztak tudósítást:

A kina- államtanács közleménye.

London, július 12. (Saját tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Washingtonból teg-napi kelettel: Az idevaló kinai követ átadta *Hay* külügyminiszternek a kinai államtanács-nak egy múlt hó 29-én kelt közleményét, a melyben az államtanács elhárítja magáról a felelősséget a zavargásokért. A közlemény ismerteti a boxerek féktelen mozgalmát és azután ezt mondja: Az a körülmény, hogy Kina megengedte, hogy idegen csapatok jöjjenek Pekingbe, azt bizonyítja, hogy főnn akarja tartani a barátságos viszonyt az ide-gen hatalmasságokkal. Az idegen csapatok azonban a helyett, hogy az idegen követsé-gek védelmére szorítottak volna, az utcá-kon cirzáltak. Folyton érkeztek a följlentések, a melyek szerint eltévedt golyók valakit találtak. Sőt egy palotába is akartak be-hatolni az idegen csapatok. Ez provokálta a kinai katonákat és lakosságot. Gonosz emberek a keresztény hitre tért embereket öldöni kezdték és az idegenek tulajdonát felgyújtot-ták. A kormány késedelem nélkül rende-leket bocsátott ki a lázadó elemek elnyo-mására, de egyszersmind elhatározta, hogy megkéri az idegen követeket, hogy bizton-ságuk érdekében vonuljanak vissza ideiglenesen Tiencinbe. Erről még tanácskoztak, mikor a csőcselék meggyilkolta *Kettelert*, a ki előtte való napon irásban jelentette be látogató-sát a cungli-jámennél. A cungli-jámen nem já-rult hozzá *Ketteler* bejelentéséhez, mert at-tól tartott, hogy utközben kellemtelensége lesz. A törvénnyel nem törődő elemek egyre fenyegetőbb magatartást kezdtek tanu-sítani. Azt a tervet, hogy a pekingi diplo-matákat kinai fedezet alatt elszállítják, végül elejtették, de a kinai rendőrséget utasították, hogy jobb óvintézkedéseket tegyen. Takuba az idegenek löttek először. Kinának esze-ágában sincs hadat viselni a nagyhatalmak ellen. Az államtanács végül utasítja Kina kül-földi követeit, hogy ezt a jelentést közöljék a kormányokkal és biztosítsák őket róla, hogy a kinai katonaságnak köteletségévé tették a követségek megvédését a végletekig és hogy a lázadókkal oly szigoruan fognak elbánni, a mint a körülmények csak engedik.

Tuan nyilatkozata.

London, július 12. (Saját tudósítók táv.) A Daily Express-nek egy sanghai-i távirata ki-vonatosan közöl egy odaérkezett dekrétumot, a mely azonosnak látszik azzal a nyilatko-zattal, a melyet a washingtoni kinai követ *Hay* külügyminiszternek átadott, de azonkívül még a következő figyelemreméltó pont van benne: Minden lehető elkövettünk, hogy a még meg-lévő köve ségeket megmentsük, de ha lehe-tetlennek találjuk ennek a védelemnek a foly-tatását, érthetővé kell tenni a hatalmassá-goknak, hogy ezért szemrehányás nem érhet bennünket, mert lakosságunk haragja napról-napra növekszik abban a mértékben, a hogy egyre több idegen katonát lát partraszállni, a kik országunkat elpusztítják és népeinket megölik. — A Daily Express hozzát teszi, hogy a dekrétumon ez az aláírás van: Tuan-császár.

Hírek Tiencinből.

London, július 12. (Saját tud. táv.) A Daily Express jelenti Tiencinből 6-iki ke-llettel: Ma a kinai tábornok hat órai harc-z után ismét bevette a Tiencintől keletre lévő arzenált és nagy veszteséget okozott a védcapatoknak. A japáni parancsnok gyors segítséget kért

A Daily Mail jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: Li-Hung-Csang ma császári rende-le-

tet kapott, a mely felszólítja, hogy rögtön Pekingbe jöjjen, Juansikai tábornok állítólag olyan híreket kapott Pekingből, a melyek szerint a különböző pártok vezetői között elkeseredett ellenségeskedés támadt. Jung-Lu tábornok egyik tisztjét Tuan herceg ellen elkövetett merénylet miatt lefejezték. Szunhianai pekingi egyetemi tanárt, a császár magántitkárát, egész családjával és ház-népével, összesen 60 emberrel megölték a boxerek. Kinai hivatalnokok azt mond-ják, hogy Nics tábornok kivonta csapatait Tiencinből és Peking felé tart, hogy Csing hercegnek segítségére legyen az özvegy császárné támogatásában.

A Times jelenti Sanghaiból tegnapi ke-llettel: A port-arthuri orosz kormányzó ezt táviratozza: Niucsvangtól 12 mértföldnyire 40,000 mandzsu katona áll. E hó 7-én egy kis orosz csapat az orosz bérterületől öt mért-földnyire találkozott ezekkel a mandzukkal. Harcz támadt közöttük, a melynek lefolyá-sáról azonban semmit sem mond a távirat. A niucsvangi idegeneket az orosz ágyunaszád matrózai gőzhajókra szállították. A mandzuk állítólag Jehol felé tartanak.

A Daily-Expres-nek jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel, hogy a tiencini idegenek háza csaknem mind üresen állanak.

Merénylet Tuan ellen.

Peking, július 12. (Saj. tud. távir.) Óriási szenzáció foglalkoztatja Peking városát. A napokban *Jung-Lu tábornok megbizta a hadsegédét, hogy gyilkolja meg Tuan herceget. A hadsegéd ké-sőbb belopódzott a herceg sátorába és várta, míg a herceg elalszik. Később a tiszt, mikor elérkezettnek gondolta az alkalmat, végre akarta hajtani véres tettét, a mikor a herceg felébredt és segítségért kiáltott. Az előjött testőrök a merénylő hadsegédet elfogták és reg-gel a herceg sátra előtt lefejez-ték. A levágott fejet azután Tuan herceg parancsára el-vitték Jung-Lu tábornoknak.*

TANUGY.

A községi tanítók értekezlete.

— Tankönyvváltozás a községi iskolákban. —

Réz Mihály, a községi iskolák felügyelő-igazgatója a községi elemi iskolák tanszemély-zetét folyó hó 12-én d. u. 4 órára értekezletre hívta össze. — Az értekezlet egyetlen tárgyát az *olvasókönyv* megváltoztatása képezte. A most használatban lévő *»Gáspár«* olvasókönyvek ugyanis a régi ósdi dolgok, a melyek ma már idejüket multák. A Lampel-féle czég, mint ar-ról már megemlékeztünk, ajánlatot tett, hogy a *Góds* József dr. és társai által szerkesztett magyar nemzeti olvasókönyveket, ha a nagy-váradai községi iskolákba behozzák, ő hajlandó a tantestület által ajánlott és készített *bihar-megyei és nagyváradai vonatkozásu* dolgokkal a könyveket kibővíteni, észrevételek szerint mó-dosítani, javítani, a nélkül, hogy a könyvek árát emelné, sőt a kéziratokért még bizonyos össze-get is fizet.

Az értekezlet oly értelemben határozott, hogy a jövő 1900—1901. tanévre egyelőre csak az első és második osztályokba való behozata-lát ajánlja az iskolaszékek; míg a többi osz-tályokra nézve csak egy próbaév letelte és a bizottság megfelelő munkálata alapján azután következő 1901—902. tanévre ajánlja a ma-gyar nemzeti olvasókönyvek behozatálát.

A gyűlésen jelen voltak: Szemes Imre, és Gramma Döme kir. s. tan felügyelők;

mint vendégek, Réz Mihályné, Gasperik Lajos, Virányi Győző, Mikusay József, Rátkay József, Balogh Károly, Mártonffy Zoltán, Istvánffy József, Szőke Sámuel áll. tan., mint vendég Gyöngyösről és Bodnár János jegyző.

A gyűlés lefolyásáról tudósításunk a következő:

Elnök Réz Mihály a gyűlést megnyitja s vázolja az általunk már fentebb előadottakat; kijelentve, hogy az említett nemzeti olvasókönyveknek a biharmegyei állami népiszkolákban való behozatala az állami tanítók küldöttei által már kérelmezett. Hasonló módon véleményezték már a jelzett olvasókönyvek behozatalát a nagyváradi községi iskolák igazgatói is. Fölvívja ezután a tantestület tagjait véleményeik előadására.

Elsőnek *Bognár* János szólott hozzá; általánosságban kíván a tárggyal foglalkozni, mert, hogy a részletes tárgyalásba bocsátkozzék, ahhoz mindenesetre hónapok hosszú tanulmánya szükséges. Ő a hosszabb megfigyelést ajánlja a tankönyv változtatásnál s ha egy év múlva az egybehangzó vélemény jó lesz, óhajtáná a bevezetést. — Különben a ki a magyar nemzeti olvasókönyveket kissé figyelmesebben olvasta, kénytelen beismerni, hogy azok föltétlen jobbak a most használatban levőknél; hát ha még telítve lesznek nagyváradi és biharmegyei vonatkozású dolgokkal, sokkal nagyobb fölényben lesznek. Konkrét javaslatot nem tesz, csak ajánlja az általa elmondottakat szíves figyelemre.

Hozzá szólottak még *Virányi Győző* és *Mikusay József*, a ki nagyon szép tanulmányra valló párhuzamot vont a régi és új könyv között és az elősorolt példák nyomán bizonyította az új könyv előnyét a régi fölött.

Rátkay József igazgató-tanító szintén csak próba évre hozná be a könyvet.

Olyan értelemben fogadták el a határozatot s fölkérték a kiküldött bizottságot, hogy javaslatát mielőbb elkészíteni sziveskedjék, hogy e tankönyvek a jövő 1901—902. tanévre már a nagyváradi községi iskolákba is bevezethetők legyenek.

Fölkérik egyúttal a czéget, hogy az összes tanítók részére megfelelő számú példányt rendelkezésre bocsájtani sziveskedjék.

A nagyváradi női keresk. tanfolyam értesítője 1899—1900-ról, Szerkeszti özv. *Rechné Bauer Zsófia*. Tagadhatatlanul a nők eddig legjobban vannak alkalmazva a kereskedelem terén s itt aránylag nem nehéz munkával elég tisztességes keresethez jutnak. Ezért Nagyváradon egyik lepraktikusabb intézmény a nagyváradi női kereskedelmi tanfolyam, mely jelenleg a községi kereskedelmi iskolával kapcsolatosan áll fenn. A tananyag magában foglalja a leksükségesebb kereskedelmi szakismereteket. A tanfolyamot az elmúlt évben 24-en hallgatták, köztük 3 róm. kath. és 21 zsidó.

A szegedi apáca-tanintézetek értesítője az 1899—1900. évről. Néh. Oltványi István volt csanád-egyházmegyei nagyrépost alapítványából áll fönn Szegeden a Miasszonyunkról nevezett apácák zárdája. Érdekes adatot szolgáltatnak a szerzetesrend nagy elterjedtségére és áldásos működésére az alábbi számok, melyek szerint az elmúlt évben tanított

	apácza	jelölt	tanulót
Európában	2349	1212	74305
Amerikában	2804	281	85741
Összesen	5153	1493	160046

Magyarországon 19 tanintézetben összesen 10332 leányt neveltek Istenfélelemben, hazaszeretletben, a hasznos ismeretek elsajátításában. Intézeteik közül egyik legkiválóbb a szegedi, mint az állami közegek elismerése is bizonyította. Az ennek keretében fennálló két elemi és egy polgári leányiskolának volt összesen 664 növendéke, köztük 650 róm. kath., 2 gör. kel., 4 ág. ev., 3 ev. ref., 5 zsidó; 621 magyar, 43 német. 1900. május 14-én sikerült intézeti ünnepélyt rendeztek az alapító emlékére.

MULATSAG.

Táncmulatság Belényesen. A Belényesi Polgári Olvasókör saját könyvtára javára a Városi Vendéglő udvarán 1900. év július hó 22-én nyári táncmulatságot rendez, melyre a meghívókat most küldik szét. Kezdeté este 8 órakor. Személy-jegy 2 korona. — Család-jegy tetszés szerint. — Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. — Kedvezőtlen idő esetén a mulatság a következő héten, azaz 29-én fog megtartatni.

SZINHÁZ.

Somogyiek Balaton-Füreden.

Somogyi Károly, az új nagyváradi színház igazgató társulata e héten fejezte be Kaposvárt a másfél hónapig tartó színi szezon s most már Balaton-Füreden tartanak előadásokat. A színtársulat egy része még Kaposvárról ment vakációzni, és a szabadság letelte után csak Nagyváradon fognak játszani.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ ÁLARCZ.

Németből fordította: *Votisky Antal*.

Lia férje egyik hölgytől a másikhoz ment és miután itt mindennek sokszoros árát fizetik, kétszeresen megtöltötte tárczáját jóféle Frigyes aranyokkal; épen egy fényes aranyat tett az A . . . miniszterné kezébe, aki neki egy pohárka chartreuoet nyújtott. Azután Liához lépett és mondá: Nos, udvari tanácsosné asszony, nem tartott fenn a számomra egy csokrot?

— Udvari tanácsosné? — kérdezte ez. — Talán virágárusnőt akartál mondani.

— Nem, tudom, mit mondok Lia; ha valaki egész nap virágot kötöztet a bazárban, bizony akkor nem tudja, hogy mi esett meg odahaza! — Gyönyörködött a ráirányuló csodálkozó tekintetben.

— És és? — kérdezte Lia tovább.

— Arnold herceg ő fensége nálam volt ma reggel, felajánlotta nekem azt az állást.

— Óh, ez igazán örömhír! — kiáltott a fiatal asszony — akár minden virágot neked adnám most Eduard; nem tudom kifejezni, milyen boldoggá tesz az, hogy itt maradunk. Itt a te helyed, nem a komptoárban.

— Magadra persze nem is gondolsz! Neked kis városban épp oly kellemes a tartózkodás, mint itt, a nagyban! És nevetve tovább ment.

— Az ön férje kedves, gonosz ember, fordult Liához A. miniszterné. Tudja, vonzódom egy kicsit hozzá. Nincs azért oka arra, hogy féltékeny legyen, mert ő ott boszant engem, a hol tud, csakhogy, mivel igen szellemesen teszi, jobban esik ez nekem, mint a mások fád bókjai. Képzelve, kedves udvari tanácsosné — itt jól megnyomta a szót és komikusan meghajította magát — az imént azt mondtam neki, hogy nem tudom mit tagadnék meg tőle, ha ő kérné és mit felelt a gonosz?

Lia véletlenül odatekintett a miniszterné szép, de erősen fedetlen nyakára miközben az tovább beszélt.

— Akkor, kérem, kegyelmes asszony, legyen szíves ruháján felül még egy gombot varratni, — mondta ő félig-meddig komolyan. — Most tudom hát, hogy miért burkolja be ön magát egész az álláig mint egy apáca, a zsarnok parancsol s a rabszolgánál engedelmeskedik.

— Nem, férjem sohasem nyilvánította ki velem szemben ezt az óhaját, ez az én saját izlésem, kegyelmes asszony.

Nyugtalanul beszélt, maga se tudta mitől, kissé kényelmetlenül érezte magát.

— Azt hiszem, az erős virágillat kábit.

— Sohasem lehet tudni, hogy jól van-e vagy rosszul, jegyezte meg a miniszterné. — Az ön színe sohasem változik. Szeretném egyszer megszurni vagy megvágni, hogy lássam van-e vére. Meg vagyok győződve, hogy mandulatj vagy egyéb fehér folyadék jönne ki, mint a juharfatövéből. És mégis — odahajolt Lia föléhez — azt hiszem én, hogy ön forr, mint egy Vulkán, de elrejté magába a szenvedély tüzét és csak a varázsvessző hiányzik, a mely felszítja a lángot, akkor majd piros lesz az a bársonysima gyöngyfehér arc. Nevetve visszament a helyére.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Egy koholt rendelet.

Budapest, július 12. (Saj. tud. táv.) *Szell* Ignác belügyminiszteri államtitkár ma délután levelet intézett a »Magyar-ság« szerkesztőségéhez, melyben hangsúlyozza, hogy a bizonyos »bizalmas közlemény« közönséges falzifikáció Nagyön óhajtja, hogy a szerzője kideríttessék.

Angol hajóhad Fiumében.

Fiume, július 12. (Saj. tud. távir.) Az angol hajóhadat vasárnap Fiumében is nagy ünnepélyességgel készülnek fogadni. Ebből az alkalomból a vendégek számára 40 hektoliter bort és ugyanannyi sört szereznek be és négyezer ember számára való pecsenyét adnak. Ugyanekkor gróf *Szapáry* László kormányzó nál bál lesz, melyre 800 meghívót bocsátottak széjjel.

A német csapatok parancsnoka.

Berlin, július 12. (Saját tud. távir.) A *Militär-Wochenblatt* rendkívüli kiadásban jelenti, hogy Lessel vezérőrnagyot megbízták a 28. hadosztály vezetésével és altábornagyi rangban a kelet-ázsiai expedíció parancsnokává nevezték ki.

Dél-Afrika új fővárosa.

Fokváros, július 11. (Saj. tud. távir.) Azt hiszik, hogy a háboru után Bloemfontein lesz a dél-afrikai főparancsnok főhadiszállása, ugy szintén a dél-afrikai fölébviteli törvénytörvények székhelye és a dél-afrikai államszövetség fővárosa.

Bánffy Nyitrán.

Nyitra, július 12. (Saját tud. távirata.) Mint nekünk nyitri tudósítónk telegrafálja, *Bánffy* Dezső báró, volt miniszterelnöknek a nyitri főispán jubileumára való jövele valótlan.

KÖZGAZDASÁG.

A buza állása Belényesben.

Belényesben a tikkasztó meleg után meglepően hideg idők járnak. A július 7-i zivatar nem hozta ugyan meg sem itt, sem pedig a környéken a gazdák rémét, a jeget, de az iszonyú szélvész roppant károkat tett ugy a gabonában, különösen a tengeriben, mint a gyümölcsfákban. Hatalmas, gyümölcsökkel bőségesen megterhelt fákat tördelt ketté derékon, majd pedig

csavart ki gyökerestől a földből. Szombat este jó későn megeredtek azután az ég csatornája ma szerdán is még mindig esik. Az esővel annyira lestilyedt a hőmérséklet, hogy bizony a naptól csak nemrég levett felöltő nemcsak elég, de kevés az emberen. Az esős idő persze nagyon megváltoztatja az aratást, a mi pedig a jól megérett búzára nem csekély káros befolyással lehet. Itt-ott ugyan már látható keresztben a gazdáknak a reménye — a buza, a mely az idén többeknek vallomása szerint igen szép, annyira, hogy — a mint mondják — jó ideje erre a buza ilyen szép még nem volt. Mint fog valová válni ez a remény — a jövő dönti el.

Az osztálysorsjáték huzása. Az osztálysorsjáték tegnapi huzása a következő eredménnyel ért véget: 5000 koronát nyert: 6259. — 2000 koronát nyertek: 9744, 85146. — 1000 koronát nyert: 33122. — 500 koronát nyertek: 5490 7904 11454 18044 19297 36941 41022 41106 44533 50056 56454 60521 67958 69279 88521 93909 95279 98893. A többi kihuzott számra 130 korona nyereség esett.

Az ugoroka nagyban való termelése nagyon jövedelmező, termelése nagyon ajánlható főleg oly középirtokosoknak és kisgazdáknak, kik nagy városok közelében laknak, mindég biztos piacra találhatnak. Ezt a következőt vonhatjuk le a Zsárai földművelési és szőlőművelési iskola jelentésében levő cikkből, a mely szerint egy hektár uborkának tiszta jövedelme 377 forint, vagy egy kath. holdra átszámítva körülbelül 210 frtra rugott. A termelés költsége és pedig telektörke kamatja, szántások, istálló és műtrágya alkalmazása, mag, ápolás, aratás, válogatás, fuvarozás stb. 438 foitott tett ki; s ezzel szemben 2500 tányérról 815 frt nyers bevétel éretett el. E

számokat olvasva önkénytelenül is felmerült a kérdés, hogy miért alszik a magyar gazda s miért forszirozza mindig csak a búzát és ismét a búzát.

A burgonya termőképességét határozottan csakis trágyázással segíthetjük elő. Foszforsav iránti szükségletét az istállótrágya körülbelül fedezi ugyan, de azért foszforsavban szegény talajon az istállótrágyának kiegészítése foszforsav trágyával nagyon jövedelmezőnek bizonyult. A nitrogént is lehet műtrágyában adni, ámbár kétségtelen, hogy az a burgonya százalékos keményítő tartalmát leszállítja, de emeli a holdankénti termelést. Főleg salétromot adnak és pedig egy részét az ültetésnél, másik részét az első kapálás előtt.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 12.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	683 25
Magyar hitel	—	—	—	—	—	704.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	670.—
Rimamurányi	—	—	—	—	—	534 50
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	486.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, július 12.

Buza októberre	—	—	—	—	—	7.85
Buza júniusra	—	—	—	—	—	—
Új tengeri	—	—	—	—	—	5.74
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.88
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.23
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. július 12-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	96 25
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	91.—

Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,10%	—	—	—	—	—	100 50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,10%	—	—	—	—	—	99 60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	97 50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	91.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	98 20
Horvát-szláv földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	—	92 50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	158 50
Tiszaszabályozás szegeci sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	188 50
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	—	97 25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	—	97.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	—	96 25
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	—	96 75
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	184 50
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	17 20
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	700.—
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	—	680.—
Párisi vista	—	—	—	—	—	96 45
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	—	19 30
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	118 55
London vista	—	—	—	—	—	242 25
20 márkás arany	—	—	—	—	—	23 70

A szorokszótért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Élvezetes NEMES RÁKOK naponta frissen halászva.

Jótállás mellett élve érkezik portó- és vámmentesen 10 fontos postakosarakban.

80—100 Portió rák	—	—	—	—	—	csak 2 frt 10 kr.
60—80 Oriási rák kövér ollókkal	—	—	—	—	—	2 „ 65 „
40—50 Soló rák, válogatva	—	—	—	—	—	3 „ 60 „
30—40 Különleges rák, ritka nagy faj	—	—	—	—	—	4 „ 20 „

Kiszolgálás gyors és szigorúan reális.

D. GOLDSTEIN

SZÁLLÍTÓ HÁZA

[Podwoloczyska, (orosz határ.)

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.							Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.							Püspök-Ladány—Debrecen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
Budapest ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	—	Kolozsvár ind.	—	5 23	7 —	12 32	6 13	11 01	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Rákos >	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	—	Jegenye >	—	6 11	7 59	1 14	7 16	—	Debrecen >	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	7 41
Ujszász >	8 28	10 59	3 32	8 40	10 56	—	B.-Hunyad >	—	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	Érmihályfalva érk.	6 35	3 57	—	1 —	4 58	—
Szolnok >	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	—	Csucsá >	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Szajol >	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	—	Rév >	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	Érmihályfalva ind.						
P.-Ladány >	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54	Élesd >	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	
Báránd >	—	2 12	—	12 07	—	5 11	Mező-Telegd >	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	Érmihályfalva ind.	6 36	11 17	3 14	5 27	9 14	—
Sáp >	—	2 27	5 48	12 24	—	5 32	F.-Vásárhely >	6 49	—	11 01	—	10 27	—	Debrecen >	7 51	12 36	4 16	7 10	10 27	9 01
B.-Ujfalva >	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	Várad-Velence >	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25	P.-Ladány érk.	—	1 45	5 03	8 40	11 28	9 48
M.-Peterd >	—	3 —	—	1 —	—	6 15	Nagyvárad érk.	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	Debrecen—Nagy-Léta—Vértés.						
M.-Keresztes >	—	3 12	—	1 14	—	6 31	Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	V. v.	V. v.	Vértés—Debrecen—Nagy-Léta				
Bors >	—	3 25	—	1 28	—	6 50	Püspöki >	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—	Debrecen i.	8 35	4 31	Nagy-Léta-	5 25	1 05	—
Püspöki >	11 48	3 32	—	1 36	—	7 02	Bors >	2 47	—	11 54	—	11 22	—	Sáránd >	9 28	5 16	Vértés ind.	—	—	—
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	Mező-keresztes >	3 12	—	12 05	—	11 37	—	H.-Bagos >	9 41	5 26	M.-Pályi >	5 47	1 30	—
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25	F.-Vásárhely >	3 30	—	12 17	—	11 50	—	H.-Pályi >	10 05	5 48	H.-Pályi >	6 03	1 48	—
V.-Velenceze >	—	4 05	—	2 30	2 25	12 32	B.-Ujfalva >	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	M.-Pályi >	10 20	5 59	H.-Bagos >	6 18	2 05	—
F.-Vásárhely >	—	4 16	—	2 41	—	12 45	Sáp >	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29	—
M.-Telegd >	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	Báránd >	5 01	—	1 01	—	12 41	—	Vértés érk.	10 43	6 18	Debrecen é.	7 18	3 13	—
Élesd >	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	1 37	P.-Ladány >	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03	Sáránd—Derecske.						
Rév >	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10	Szajol >	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	V. v.	V. v.	Derecske—Sáránd.				
Csucsá >	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	3 49	Szolnok >	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39	Sáránd ind.	9 38	5 26	Derecske ind.	6 00	1 49	—
B.-Hunyad >	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48	Ujszász >	—	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58	Derecske érk.	9 57	5 45	Sáránd érk.	6 20	2 09	—
Jegenye >	3 15	7 49	9 33	6 01	—	5 34	Rákos >	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38							
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 40	Budapest érk.	—	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50							